

**PORABSKI
SADJARI V
BOLZANU
STR. 2**

**MI SMO
DOMA
TRI DJEZIKE
GUČALI
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 27. novembra 2008 ☀ Leto XVIII, št. 48

70 let Mešnanoga pevskega zbora Avgust Pavet

»Lejpa pesem je dvojna molitev«

Tau je vözdigno v pridigi pri svetoy meši 22. novembra na Gorenjom Seniki odranski dekan Lojze Kozar. Meša, stero sta darovala z domanjim župnikom Ferencom Merklinom, je bila hvalo davanje za tau, ka na Gorenjom Seniki pesmarge v pevskom zbori spejvajo že 70 lejt nepretrgano. Kak je gospaud Kozar pravo, zato je lejpa pesem duplanska molitev, ka gnauk vali gospoda z rečami, z vsebino, ranč tak pa ga vali z melodijo. Pri toj meši je s pesmijo valo Boga jubilantni zbor, steri že dugo lejt spejva pri slovenski mešaj.

Kulturni program po meši je začno mlašeči pevski zbor gorenjeseničke šaule, steroga vodi Ibolja Neubauer. Kak je pravla voditeljica programa Kitti Virovec, vüpajo se, ka do tej mlajši kesnej tö členi odrasloga zbora, vej pa največ gnešnji členov zbora je tö v šauli začnilo spejvati.

Po prvom nastopi jubilantov je navzoče - med njimi generalnoga konzula Draga Šiftarja, etnomuzikologa Julijana Strajnarja, hčerko Avgusta Pavla Judito Pavel - pozdravo predsednik zbora Laci Bajzek, steri je na kratko gučo od prehojene poti, od nekdanji pesmarov in zborovodij. Zavalo se je Slovenski zvezi, stera zbori omogauči, ka leko nemoteno dela, ojdi nastopat doma, v Sloveniji pa po drugi rosagaj tö. Ranč tak se je zavalo za pomauč Državni slovenski samoupravi pa gorenjesenički slovenski samoupravi, sterivi tö pomagata zbor.

»Slovenski človek rad spejva. Pa nej samo rad, dapa zna tö spejvati...se že tak narodi, da v krvi, v žilaj nosi večglasnost.

MePZ Avgust Pavel z zborovodkinjo Marijo Trifus

Med gosti so pozdravili tudi hčerko Avgusta Pavla Judito Pavel in etnomuzikologa Julijana Strajnarja

V Porabji je tau najbolje za Gorenji Senik istina. Tak v cirkvi kak po gostüvanjaj pa veselicaj se čüje pesem. Nindrik tö moramo iskati vzroke, da na Gorenjom Seniki že 70 lejt mamö pevski zbor,« je začno svoj guč z rečami Irene Barber predsednik Slovenske zveze Jože Hirnök, stera je dojspisala ob 60. oblejtnici zbora. Zavalo se je zbori in gnešnji zborovodkinji Mariji Trifus, stera vodi zbor že od leta 1985, za opravlanje njenoga poslanstva. Členom zbora je podejlo spominsko listino, ejkstra je vözdigno Vero Gašpar, stera najduže spejva pri zbori, začnila je 1953. leta. Ranč tak ji je Vojko Stopar, namestnik direktorja Javnega sklada za ljubiteljske kulturne dejavnosti, podelil častno jubilejno Gallusovo značko, ka že 55 lejt spejva, zlato Gallusovo značko sta dobila Laci Bajzek (27 lejt) pa Magdalena Zrim (26 lejt), srebrno trgé (Šandor Merkli, Laci Kosednar, Gabor Wachter), bronasto Gallusovo značko pa 12 članov zbora.

V svetašnjom programi sta gorstaupila dva zbora iz Slovenije tö, iz sausedne vesi Martinja moški kvartet, steroga vodi Ciril Kozar, steri pri seničkom zbori tö spejva že 11 lejt. Drugi zbor - KUD Jevnica - je prišo iz občine Litija pa je navdušo s svojim zbranim petjem.

Pevce je na konci čakalo prijeto presenečenje tö. Judita Pavel njim je v lejpoj pletenoj ladici (gde do leko notra kote držali) prinesla 70 lejpi rdeči djabok iz gračenka svojga očö Avgusta Pavla.

Marijana Sukič

Slovenija ima novo vlado

PREMIER BORUT PAHOR, MINISTER ZA SLOVENCE PO SVETU BOŠTJAN ŽEKŠ

Od minulega petka, 21. novembra, ima Slovenija novo vlado, ki jo vodi 45-letni prvak Socialnih demokratov in doslej poslanec v Evropskem parlamentu Borut Pahor. V vladi je 18 ministric in ministrov, med njimi vnovič minister za Slovence po svetu – akademik, dr. Boštjan Žekš. Za državnega sekretarja v ministertvu za Slovence po svetu je bil imenovan docent dr. Boris Jesih z Inštituta za narodnostna vprašanja, odličan poznavalec razmer med Slovenci v sosednjih državah, zlasti na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. Raziskovalca na Inštitutu za narodnostna vprašanja in tudi urednika publikacije Razprave in gradivo, zdaj državnega sekretarja, bomo predstavili v prihodnji številki Porabje.

Sicer pa se je *zgodba* nove vlade razpletala takole: predsednik države dr. Danilo Türk je 3. novembra državnemu zboru predlagal, naj za mandatarja za sestavo nove vlade izvoli predsednika Socialnih demokratov Boruta Pahorja. Predsednik države je ob tem dejal, da mu je v veliko zadovoljstvo, »da je ugleden slovenski politik in povezovalna osebnost sprejel kandidaturu za mandatarja prihodnje vlade.«

Borut Pahor je 7. novembra postal šesti predsednik slovenske vlade. V državnem zboru je zanj glasovalo 59 poslancev, 24 jih je bilo proti. Za novega premiera so glasovali poslanci iz vseh strank, razen iz Slovenske demokratske stranke dosedanega predsednika vlade Janeza Janše. Novi predsednik je po glasovanju povedal: »Trdno sem odločen, da upravičim vaše zaupanje in pričakovanje naših ljudi, ki jih tu predstavljate. Zdej ni zame nič pomembnejšega od tega, da nam vsem skupaj uspe premagati prihajajoče ovire in pospešeno nadaljevati pot Slovenije v krog najrazvitejših in najsolidnejših držav na svetu.« Borut Pahor se zaveda razmer v svetu, vendar razmišlja, kako iz sedanjih težav narediti priložnost: »Ne na zadnje je prav ta velikopoteznost Slovenijo v zadnjih dveh desetletjih pripeljala iz dežele v globoki gospodarski, politični in družbeni krizi v samostojno državo, ki je uspešno opravila predsedovanje Evropski uniji. Ta izkušnost

nam daje vso potrebno samozavest, da v prihodnost gledamo sicer s potrebno zaskrbljenostjo, toda nikakor ne s strahom, temveč s pogumom in optimizmom.«

Sledilo je sestavljanje nove vlade, ki je bilo bolj zapleteno, kot bi površno sklepali iz dilem predsednika upokojske stranke Desus in dotdanjega ministra za obrambo Karla Erjavca, kateri ministrski fotelji bo le-ta imel v bodoči vladi. Željo, da nadaljuje na stolu, na katerem je sedel med vlado Janeza Janše, je Borut Pahor zavrnil in predsedniku Desusa ponudil ostale resorje, vendar se Karl Erjavc dolgo ni mogel odločiti, na koncu pa je postal minister za okolje in prostor. Koliko je predsednik Desusa pogosteje javno razlagal, koliko ministrstev morajo dobiti upokojski, toliko bolj so v ozadju potekala prizadevanja Liberalne demokracije (predsednica Katarina Kresal) in Zaresa (predsednik Gregor Golobič), da dobijo čimveč ministrstev in državnih sekretarjev. Delitev ministrskih mest ni bila niti približno tako preprosta, kot so jo želeli v javnosti prikazati strankarski prvaki, zdaj vsi ministri.

Novi predsednik Borut Pahor se je rodil 2. novembra 1963 v Postojni, odraščal v Šempetru pri Novi Gorici. Po maturi na novogoriški gimnaziji je vpisal študij mednarodne politologije na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. Med študijem je spoznal partnerico Tatjano, študentko prava, s katero ima sina Luko. Študij je končal z diplomsko nalogo *Mirno reševanje sporov*, ki je bila nagrajena s fakultetno Prešernovo nagrado. Ponudila se mu je priložnost nadaljevanja študija v ZDA, toda raje je sprejel pripravništvo v Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije in v časniku Komunist objavil članek, v katerem je pisal o sestopu z oblasti. Zaradi prispevka je bil grajan v Beogradu, vendar mu to ni preprečilo, da bi kandidiral v centralni komitej. Leta 1989 je bil pri šestindvajsetih najmlajši član slovenskega CK. Predsednik Socialnih demokratov, tedaj Združene liste socialnih demokratov, je postal leta 1997 in stranko skoraj s tal, na letošnjih parlamen-

tarnih volitvah pripeljal na vrh, do zmage. Po ocenah analitikov velja za zmernega politika evropskega formata, vedno pripravljenega na dialog s somišljeniki in političnimi nasprotniki.

Med osemnajstimi slovenskimi ministri je pet žensk: Katarina Kresal, za notranje zadeve; Ljubica Jelušič, za obrambo; Irma Pavlinič-Krebs, za javno upravo; Majda Širca Ravninar, za kulturo in Zlata Ploštajner za lokalno samoupravo. Poglejmo še dva, s svetom in sosednjimi državami najbolj povezana ministra, in sicer sta to Samuel Žbogar za zunanje zadeve in Boštjan Žekš za Slovence po svetu.

Minister za zunanje zadeve Samuel Žbogar je eden zanimivejših slovenskih diplomatov, ki so se poklicno izoblikovali, ko je misijo pri Združenih narodih vodil Danilo Türk. Diplomiral je iz mednarodnih odnosov, odprl je slovensko veleposlanništvo v Pekingu, delal kot državni sekretar v ministertvu za zunanje zadeve, leta 2004 je postal slovenski veleposlanik v Washingtonu, na zadnje je delal v Inštitutu za strateške študije. Prejšnji predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Boštjan Žekš je doktor fizikalnih znanosti, redni profesor za biofiziko na Medicinski fakulteti in redni profesor za fiziko na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani in predstojnik univerze v Novi Gorici, če omenimo le nekaj osnovnih podatkov uglednega strokovnjaka in rednega člana SAZU od leta 1991. V prvih izjavah se je zavzel za načrtno in poglobljeno sodelovanje s Slovenci v svetu, pri čemer je posebej izpostavil stike z najmlajšo generacijo strokovnjakov, ki so se odločili za delo v drugih državah. Razumljivo, da se bodo s problematiko Slovencev v sosednjih državah srečevali tudi drugi ministri, denimo ministrica za kulturo Majda Širca Ravninar, minister za šolstvo in šport Igor Lukšič, minister brez listnice za evropske zadeve in razvoj Mitja Gaspari, minister za promet Patrick Vlačič in ostali člani slovenske vlade, ki se bo z madžarsko vlado na drugi skupni seji zbrala, tako zdaj kaže, na pomlad leta 2009.

Ernest Ružič

Zadnji djilejš predsedstva ZSM v leti 2008

Gospodarske težave se poznajo v Slovenskom daumi tö

Členi predsedstva Slovenske zveze so se v tom leti slednjič srečali 19. novembra v Slovenskom daumi. Na dobro pripravljenom djilejši, za steroga sta gradivo (anyag) pripravile sekretarka in sodelavka Zveze Klara Fodor in Gyöngyi Bajzek, je bilau največ gunča o tom, kak tada-la s Porabje d.o.o-jem, steri upravlja Slovenski dom, ma prejk restavracijo pa hotel. Že na zadnjom djilejši se je pokazalo iz finančnoga poročila (pénzügyi beszámoló), ka ma d.o.o minus, zakoj voditeli najbole tau držijo krivo, ka je v hoteli malo lidi, gostov. Pred par lejtami je v ednom leti v hoteli bilau 47 milijonov prometa (forgalom), zdaj pa skurok za 20 milijaunov menje. Zatok se je te predsedstvo tak odlaučilo, ka de iskalo poslovodja-menedžera, steri se razmej na hotelirstvo, na tau, kak se mora hotel pa njegve storitve (szolgáltatás) odavati. Na razpis so se glasili štirge, v drugom kraugi sta ostala dva, komisija je vödebrala Georgino Varga, stera je mejla največ znanja pa prakse pri tom deli. Na tom djilejši se je ona tö nutrapokazala predsedstvi. Na tom djilejši, gde se je prejkpoglednilo, kak je d.o.o. gazdüvau v prvi deveti mejssecaj leta 2008, se je pokazalo, ka so rezultati ešče lagovejši, kak so bili pred ednim letom, gospodarske težave, baje, ka so po cejlom rosagi, so dosegnile nas tö. Finančni direktor Štefan Küplen je pravo, ka že par lejt guči, ka mamö preveč delavcov v izi, ka bi se tau delo leko opravilo z menje lidi tö, če bi njini delavni čas pa njine naloge (feladatok) bile fleksibilne. Če bi prej d.o.o emo menje kak dvajsti lidi, bi ma ništerne porcije (davke) nej trbelo plačüvati. Zatok tak misli, ka bi ništrne delavce leko prejkvzela Zveza, ništrne bi pa mogli odpistiti. S tejm se nikak nej strinjala sekretarka Zveze Klara Fodor, stera misli, ka v takšnom težkom cajti nej slobaudno lidi odpistiti. Skur gnako je mislila predsednica nadzorne komisije Elizabeta Šoš, stera je pravla, ka trbej počakati eške pau leta, edno leto, nauvi poslovni direktorici dati možnost, ka pokaže, ka zna pa kak leko pomaga. Pri delavcaj tak misli, ka de baukše, če do delali na den menje vör (recimo 6), kak pa ka bi je taposlali. Dapa kak je pravla, tau je že kompetenca nauve poslovne direktorice. Če pa za pau leta, edno leto nemo vidli, ka bi se kaj na baukše obračalo, trbelo de razmisлити o tome tö, ka se hotel pa restavracija data v arendo. Dapa tau naj bau rejsan slejdnja rešitev, ka pride v poštev.

V drugom tali djilejša so se na kratko prejkpogledali letošnje delo Slovenske zveze, programi, steri do še do konca leta. Gradivo je bilau pisno pripravleno, člani so dostakaj nej meli vcujdati. V pisnom gradivi se vidi, ka je 2008. leta Slovenska zveza dala do tejga djilejša kak pomauč šaulam, društvom, samoupravam 4.530 000 forintov, z letošnji pejnec, steri so za tau bili, je ostalo ešče 470.000 forintov. Ka so na slejdnji djilejš tö poslali prošnje za pomauč, se je predsedstvo odlaučilo, ka da za nauvi sakalovski mikrobus (kombi) 100.000 forintov, za nogometno društvö v Slovenski vesi 100.000 forintov, za športno društvö Števanovci 130.000 forintov pa za futboliste (Stare pojbe) 70.000 forintov.

Avtorica članka sam predsedstvo seznanila s tejm, da se letos pa pripravla božični knjižni dar, v sterom de pauleg Slovenskoga kalendara ešče edna knjiga od Miška Kranjca (10 njegovi pripovejsti v domanjom – prejkmurskom – geziki pa v knjižnoj rejči v prevodi Ferija Lainščka). Do svetkov pa vöpride knjiga Franceka Mukiča Garaboncijaš v vogrskoj rejči tö.

Andreja Kovač, vodja Razvojne agencije Slovenska krajina, je na kratko tapravla, kakšne natečaje so notdali pa stere so že dobili (800 gezero forintov za pokrivanje stare pavarske iže v Andovcaj; dobili so pejnec za vodnik po Porabji tö, pripravili so projekt na razpis Interreg, Sosedski programi itd).

Pod zadnjöj točki dnevnoga reda se je predsedstvo odlaučilo o nagra-daj (jutalom) za delavce Zveze, uredništva, vodje kulturni skupin.

Marijana Sukič

Sodelovanje s porabskimi sadjarji se bo nadaljevalo

18. novembra se je na delovnem obisku na Generalnem konzulatu RS v Monoštru mudil državni podsekretar na Ministrstvu RS za kmetijstvo, dr. Vladimir Čeligoj in sodelavci s porabskimi sadjarji

mu in upam, da bomo danes zastavili skupne temelje tudi za bodoče sodelovanje,« - je dejala.

Gospod Andrej Soršak je po-

Državni podsekretar na Ministrstvu RS za kmetijstvo dr. Vladimir Čeligoj in sodelavci s porabskimi sadjarji

ligoj, ki je skupaj s strokovnjakoma Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor na srečanju s porabskimi sadjarji povzel letošnji program sodelovanja na področju sadjarstva.

Udeležence srečanja je najprej pozdravil generalni konzul mag. Drago Šiftar in je potem besedo dal gospodu Čeligoju, ki je na kratko povzel letošnje dejavnosti. Sodelovanje se je začelo z ogledi sadovnjakov v Porabju, narejene so bile analize zemlje, ki so jih dobili vsi porabski sadjarji in opravljen je bil program gnojitve. V jesenskem obdobju sta bili izvedeni dve ekskurziji v Avstrijo in južno Tirolsko, kjer so si porabski sadjarji ogledali sadovnjake. Pred kratkim pa je bilo izvedeno izobraževanje, ko je bila v praksi predstavljena pravilna zimska rez jablanovih nasadov. »Ker ocenjujemo, da je bil ta program koristen, želimo stvari peljati naprej, širiti in pa peljati v ekonomsko smer, da se od tega sadjarstva pridobi tudi določen košček kruha, da tako rečem,« je povedal in predal besedo strokovnjakoma, da bi povedala, kakšna so bila njuna opažanja. Gospa Eva Tkalcič je obžalovala, da se direktor Kmetijskega zavoda, ki je bil eden od pobudnikov programa, ni mogel udeležiti srečanja. »Mi si želimo, da bi sodelovali naprej v tem sadjarskem progra-

drobneje predstavil aktivnosti v tem letu. »Mene veseli, da smo uspeli ta program, ki smo si ga zadali, skoraj v celoti tudi izvesti. Če na kratko povzamem, o čem smo mi razmišljali, da bi bilo pametno v bodoče početi, gre predvsem zato, da bi se več dogajalo na vaših nasadih, da bi se vas spremljalo s tehnološkega vidika. To se pravi, da bi vi dobivali tudi naša obvestila, ki izhajajo letno, to je 15 tehnoloških obvestil, in še 15 obvestil iz varstva rastlin.« Gospod Soršak je še vsakemu udeležencu predal vabilo na 4. Lombergarjev sad-

jarski posvet, ki bo 12. decembra v Mariboru. Na tem posvetu bodo glavne teme podnebne spremembe, mreže proti točam in pa namakalni sistemi.

V imenu porabskih sadjarjev se je strokovnjakoma in podsekretarju za strokovno pomoč in uspešno sodelovanje zahvalil Alojz Hanžek.

»Moramo se zahvaliti, ker smo veliko pomoči dobili od vas. Jaz, kot najstarejši sadjar, sem zmeraj mislil, da veliko vem o sadjarstvu, in zdaj, ko smo imeli strokovna srečanja z vami, in smo dobili veliko nasvetov od vas, vidim, da sploh ne znam toliko, kot sem si mislil. Ogromno smo se od vas naučili in upam, da bomo tudi v prihodnje lahko sodelovali z vami. To ni bila denarna pomoč, ki ste nam jo ponudili, temveč strokovna, in jaz mislim, da je ta za nas bolj pomembna kot katerakoli finančna pomoč.«

V nadaljevanju so udeleženci sestanka razpravljali o možnostih pridobivanja ustrezne strojne opreme ter tudi finančne podpore, in se dogovorili, da bodo skupaj iskali možne poti. Konkretno sodelovanje s porabskimi sadjarji pa se bo nadaljevalo spomladi, ko bodo glede na pričakovano količino pridelka razmišljali o prodaji sadja in skušali navezati stike s trgovci.

Nikoletta Vajda

TEČAJ SLOVENSKEGA JEZIKA NA GORNJEM SENIKU

Že četrto leto se na DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku odvija dvojezični pouk. Ker se je v zadnjih letih narodnostna struktura prebivalstva nekoliko spremenila (mešani zakoni, več madžarskih družin), je vedno manj staršev, ki bi lastnim otrokom lahko pomagali pri slovenskem jeziku. Zato so me, avtorico tega zapisa, učiteljice predvsem nižjih razredov na našem zadnjem strokovnem srečanju v preteklem šolskem letu opozorile na ta problem. Na začetku tekočega šolskega leta smo se dogovorili, da na

roditeljskem sestanku povprašajo starše, če jih zanima obiskovanje začetnega tečaja slovenščine. Javilo se je 5 staršev, ki se jim bodo pridružili še 3 učitelji, ki se prav tako želijo (pravzaprav morajo) učiti slovenščino, ker seniška šola načrtuje dvojezični pouk tudi na predmetni stopnji. Tečaj bo izvajala Beata Bajzek, ki je pred časom končala študij slovenščine v Sombotelu, stroške bo pokrila Državna slovenska samouprava, za učbenike pa je poskrbelo slovensko šolsko ministrstvo.

Porabski sadjarji v Bolzanu

5. in 6. novembra 2008 je Kmetijsko gospodarski zavod Maribor - v okviru projekta Strokovno izobraževanje porabskih sadjarjev - ki se financira s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, organiziral strokovno

Predstavili so nam način dela tako pri pridelavi jabolk in smo se seznanjali tudi s predelavo. Sadjarji so organizirani v zadrugo tako, da pridelek posameznikov prebirajo, sortirajo, pakirajo in prodajo preko zadruga.

Sadjarji iz Porabja in strokovnjaki iz Maribora na avstrijskem Koroškem

ekskurzijo za porabske sadjarje. Soorganizator ekskurzije je bila Razvojnna agencija Slovenska krajina iz Monoštra. Iz zavoda so porabsko skupino, ki smo jo sestavljali Jože Bajzek (Lonko) z Gornjega Senika, Jože Čer z Verice, Laci Holec iz Andovcev, Ildiko Pinter iz Slovenske vesi in avtorica članka, Viktorija Hanžek, vodili mag. Zlatka Gutman Kobal, Andrej Soršak in Boštjan Matko.

Iz Monoštra smo krenili proti Avstriji v sredo, 5. novembra. Prva naša postaja je bila v Markt Hartmannsdorfu v Avstriji, kjer je sedež podjetja FRUSTAR. Tukaj smo si ogledali dva sadovnjaka jablan, ki so pokrite z mrežo proti toči.

Po končanem ogledu smo pot nadaljevali proti avstrijski Koroški. Ustavili smo se v St. Andreju, kjer sta nas že čakala dva gospoda, sadjarja, koroški Slovenec in Avstrijec, ki delata na enak način. Ni nobene zadruga ali podjetja, ki bi posredovalo med sadjarjem in kupcem. Vsaka kmetija sama predela svoj pridelek. Pobrana jabolka sami sortirajo in seveda prodajo, imajo pa tudi lastne jabolčne izdelke.

Naslednja točka naše ekskurzije je bila Južna Tirolska v Italiji, kamor smo prispeli zvečer ob enajstih. Naslednji dan, v četrtek, smo si ogledali mednarodni sadjarski sejem INTERPOMA 2008 v Bolzanu. Tega sejma so se udeležili vsi, ki kaj pomenijo med sadjarji tako v evropskem kot v svetovnem merilu. Vsako večje podjetje, ki dela na področju predelave ali pridelave sadja ali dela za to področje, je imelo svojo stojnico. Lahko smo si ogledali moderne traktorje, nabiralne stroje ter naprave za embalažo, škropilnice, stare in nove sorte jabolk in še mnogo stvari, ki so potrebne v nekem večjem sadovnjaku.

Popoldan smo si ogledali mesto Bolzano in okolico, katerega imenujejo tudi sadni vrt Evrope, saj so po celi dolini vse do Merana samo sadovnjaki in vinogradi.

Menim, da je bila ekskurzija zelo zanimiva in poučna za porabske sadjarje, čeprav je večina tega, kar so videli, zanje zaenkrat še nedosegljivo. Nikdar se pa ne ve, kaj prinese prihodnost.

Valerija Perger

Viktorija Hanžek

OD SLOVENIJE...

Predsednik države zadovoljen z obnovo Posočja

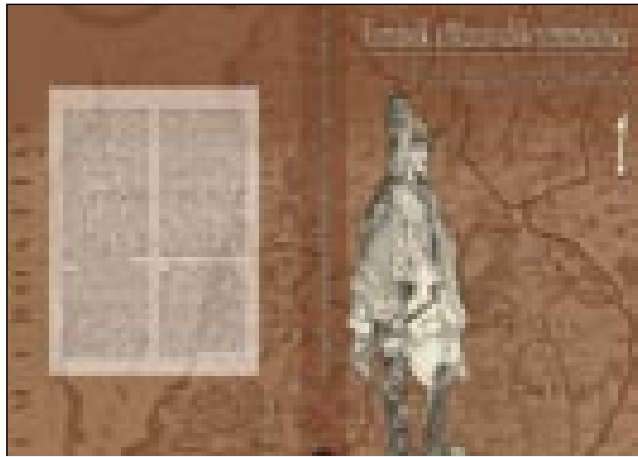
Pred dnevi je minilo osem let od katastrofalnega plazu Stovže, ki je v Logu pod Mangartom zasul več kot deset hiš in pod seboj pokopal sedem domačinov. Območje plazu in potek sanacije, ki še ni končana, sta si ogledala odhajajoči minister za okolje in prostor Janez Podobnik, nato pa še predsednik države Danilo Türk. Po osmih letih je vas opremljena s sodobno komunalno, energetske in prometno infrastrukturo, gradbeniki pa končujejo še zadnje od 16 nadomestnih hiš. Kljub temu obnova kraja še ni končana, saj naj bi za dokončanje vseh posegov, predvidenih v lokacijskem načrtu, potrebovali še približno 13 milijonov evrov. Predsednik Türk se je poleg v Logu pod Mangartom mudil tudi v Bovcu, kjer se je seznanil s popotresno obnovo kraja, za katerim sta dva potresa v zadnjem desetletju. Obnova po potresu iz leta 1998, ki bo stala 405 milijonov evrov in bo obsegala 1765 objektov, bo končana letos. Z deli po potresu leta 2004, v okviru katerih so že obnovili 85 od 610 objektov, pa bodo zaključili najkasneje v štirih letih.

Upokojenci se veselijo višjih pokojnin

Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ) je na zadnji seji sklenil, da se pokojnine novembra uskladijo za 4,6 odstotka. Upokojenci pa bodo dobili tudi poračun za nazaj, in sicer od 1. januarja letos. Pokojnine se v skladu z novelo pokojninskega zakona iz leta 2005 usklajujejo dvakrat letno, februarja in novembra. Pri izplačilu pokojnin za november se pokojnine uskladijo za toliko odstotkov, za kolikor je povprečna plača za obdobje od januarja do septembra tekočega leta porasla v primerjavi s povprečno plačo za obdobje januar-december predhodnega leta. Tokratna uskladitev pokojnin je po februarjski druga v letošnjem letu. Večina pokojnin se je februarja uskladila za 3,2 odstotka, manjši del pokojnin, med drugim pri tistih, ki so se upokojili lani, pa se je povečal za 3,8 odstotka. Uskladitev pokojnin novembra lani je bila dveodstotna.

Tisoč let zgodovine v dokumentih

»Či bi sto z drüga ženov v klejti piu vnoči ali vujdné, dveri bi doli zapro, ino bi tam praznúvo ž njauw, či oženjeni, plača 12 forintov, či je junak 6 forintov.« - lahko v gorskih bukvah iz Stanjevcev iz leta 1795 spoz-

Nova publikacija obsega vire skoraj tisočletnega obdobja

namo kazni za grehe, storjene v vinogradih. Ob dokumentu, ki je eden od sedmih besedil v izvirnem prekmurskem narečju, sestavlja pred kratkim izdano publikacijo z naslovom *Viri za zgodovino Prekmurja* še blizu dvesto drugih virov, ki so nastali na tem območju med letoma 871-1921. Skoraj tisočletna zgodovina ogrskih Slovencev je zdaj prvič obsežno predstavljena v dveh zvezkih s pomočjo virov, ki se nahajajo v Arhivih Železne in Zalske županije.

Na predstavitvi zvezkov v Monoštru je namestnik direktorja arhiva v Sombotelu *Miklós Melega* povedal, da gre za projekt, ki se je začel pred šestimi leti. Leta 2002 so arhivarji v Zalaegerszegu prišli na zamisel, da bi skupaj s svojimi slovenskimi kolegi pripravili zgodovinsko čitanko za prekmurske srednješolce. Leto kasneje se je pričelo zbiranje virov in kmalu se je izkazalo, da bo publikacija večjega formata in uporabna tudi za strokovne bralce. Kljub temu so ohranili kratke uvode pred

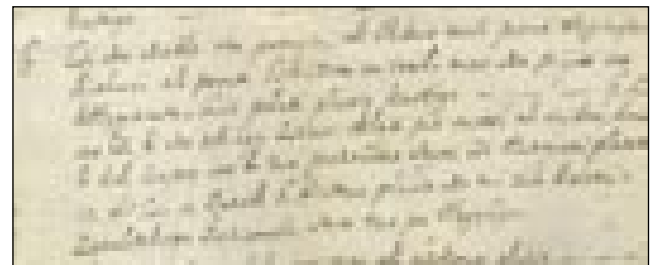
posameznimi viri, ki umeščajo dokumente v zgodovinski okvir, medtem pa podajajo strnjen pregled zgodovine Madžarskega kraljestva. To je dobrodošlo predvsem v krogu tistih slovenskih strokovnjakov, ki zgodovine Ogrske

jezika ne poznajo. Pri izbiri dokumentov so se uredniki trudili, da bi bili prisotni vsi pomembni javnozgodovinski dogodki, od vojaških operacij, večjih epidemij do prvesvetovne vojne in njenih posledic. Ob tem so prikazani gospodarsko življenje, vsakdanjik ter lončarstvo, vinogradništvo, gozdno gospodarstvo in živinoreja. Obravnavana je izgradnja železnice in infrastrukture nasploh oziroma nastanek bank.

Višja svetovalka za porabsko šolstvo *mag. Valerija Perger*

turitetne seminarske naloge pri spoznavanju slovenstva na gimnaziji. Vsekakor pa naj bi po dokumentih posegli tudi porabski študentje na madžarskih in slovenskih univerzah. Poudarila je tudi pomen uvoda v prvo knjigo, ki daje pregled poimenovanih ogrskih Slovencev in njihovega območja, saj lahko leta razjasni marsikatero ukoreninjeno, toda napačno predstavo o pripadnosti manjšine na Madžarskem.

V zaključku predstavitve je *Marija Kozar*, etnologinja

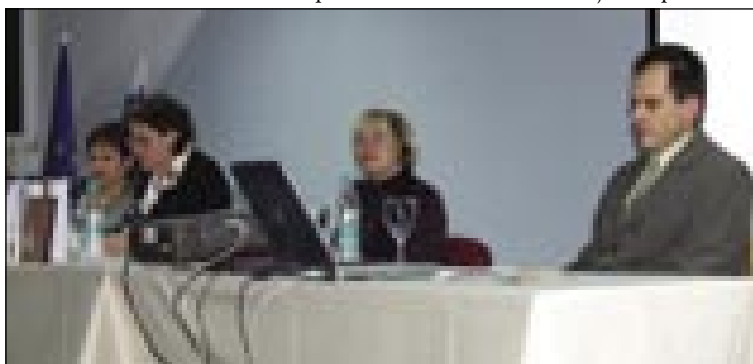
Odlomek iz izvirnega slovenskega dokumenta

je na predstavitvi nakazala možnosti uporabe zbirke dokumentov v porabskem šolstvu. Poudarila je skupno

Muzeja Savaria, spregovorila o objavljenih virih v slovenskem jeziku, ki jih je v skoraj tisočletnem obdobju le sedem. Pojavljajo se od 18. stoletja naprej in so vsi uradnega značaja, razen učbenika Štefana Lülrika, ki je bil objavljen vzporedno v prekmurščini in madžarščini. V knjižni slovenščini pa je zapisan prekmurski topis raziskovalca Antona Trstenjaka, v katerem se pojavlja – kot izjema v zbirki – poimenovanje

porabske vasi, in sicer Števanovcev.

Zbirka vsebuje tudi ilustracije in tematske zemljevide ter seznam krajev v slovenskem in madžarskem jeziku, ki olajša identifikacijo posameznih prekmurskih naselij. Prav tako pomoč nudi priložena zgoščenka, ki omogoča hitro iskanje po gradivu, ki vsebuje tudi do sedaj neobjavljene dokumente.

Marija Kozar, Valerija Perger in Miklós Melega na predstavitvi

torsko širino, saj gre za obravnavo tisočletne zgodovine območja, ki je nekoč spadalo v dve madžarski županiji. To tudi pomeni, da so originalni viri pri različnih inštitucijah, zato so k sodelovanju pritegnili kar 13 strokovnjakov. Rokopis madžarskih arhivarjev so pregledali zgodovinarji v Sloveniji po uspešnem prevajalskem delu, ki zagotavlja uporabnost knjige v precej širšem krogu, predvsem med raziskovalci, ki madžarskega

pripadnost prekmurskih in Porabskih Slovencev k isti jezikovni in kulturni tradiciji in posledično prepletenost njihove zgodovine. Predlagala je, naj tako učitelji zgodovine kakor tudi slovenskega jezika in predmeta spoznavanje slovenstva preučijo publikacijo in objavljene vire uporabijo kot ilustracijo pri pouku. To lahko storijo v manjši meri tudi v osnovni šoli, še posebej dobrodošla pa je zbirka pri pripravi ma-

-dm-

Žitek je maurdje (3)

»Život je more,« - spejva poznani srbski muzikant Đorđe Balšašević pa s tem misli na tau, ka vsi sedimo na barki žitka, pa če smo rejsan mi kapetani, se z nami maurdje dostakrat špila. Včasí smo vrkaj, včasí spodkar, gnauk je voda mérna, gnauk nas viheri lüčajo. Dosta mornarov se vtopi v maurdji, dosta je srečno domau pride. Leko pa bi naaupek tó pravli, »maurdje je žitek,« vej si pa človek že od inda svejta želej priti k veukoj vodi, ka bi se malo spočino, kaupó. V naši sunčni gesenski cajtaj ge tó dostakrat brodim na tau, ka je vrejmen ranč takšo, kak gda sem se maja s padašom odpelo na rovačko maurdje, v veuki varaš Split.

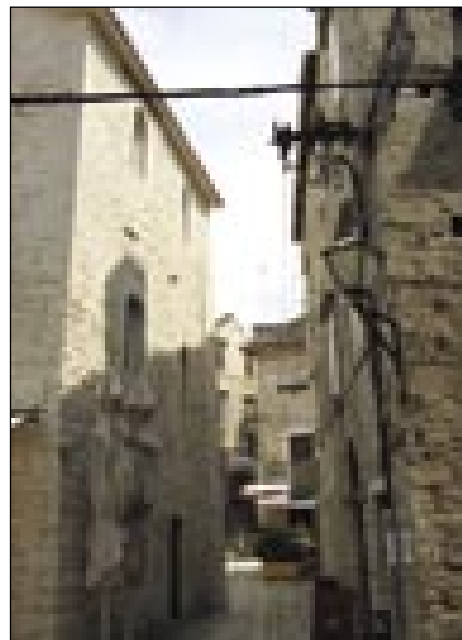
V soboto je biu svetek vsej delavcov, prvi maj. V Spliti tó majo šegau, ka v največšom parki v varaši napravijo veuki piknik. Te park, šteri bole tak vövidi kak kakši lejs, se zove Marjan. Na malom brgej geste edna veuka gaušča, gde se leko

nej tak, vej je pa lüstvo flajсно lüknjalo karte. Nekak nama je povödo, gde moremo doj z busa titi, müva sva pa don prenašlo dojskočila. Tak sva najšla malo cerkvico, gde so negdešnji Sveti Oča, Janez Pavel II. med svojov potjauv na Hrvaškom sveto

mešo držali. Na spomin toga so postavili eden veuki kamen, na šterom papež blagoslavla Hrvate.

Mali varaš Solin je nej tak mali, če človek zablaudi.

S padašom sva iskala tiste zidine pa stare kamle, šteri so ostali iz rimski cajtov iz negdešnjoga varaša Salona. Nej pa nej sva najšla dobre poti, tak sva prišla med edne gračenke,

Kamniti rami v trogirskoj ulici

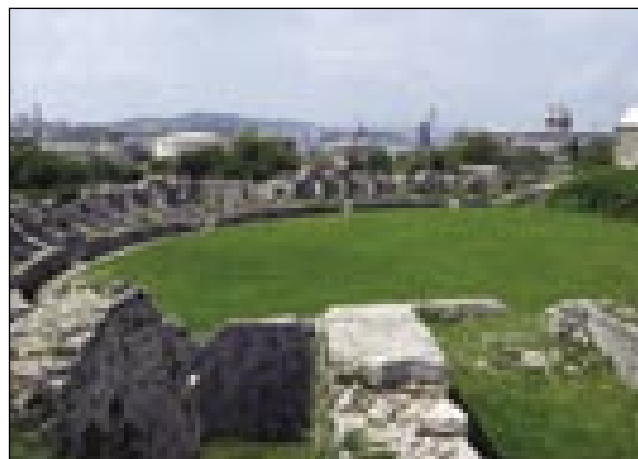
konec kedna lüstvo malo zlufta pa špancerá. Če stoj po vnaugi stubaj pride čisto gor, si leko od vrkaj pogledne cejli varaš. Od tam se vidi, ka je v Spliti nej samo zgodovina glavna, liki je industrija (ipar) tó fejst krepka. Za prvi maj so v Marjani gra küjali pa dosta koncertov meli. Gda sva se s padašom povrnau-la nazaj v center, so se po kamlasti ulicaj pelali stari autonge iz šestdeseti pa sedemdeseti lejt preminaučoga stoletja.

»Za prvi maj so venak busi tó šenki,« - mi je pravo padaš, gda sva se vsela na prvoga, šteri vozi prauti malomi varaši Solin. Brž sva gorprišla, ka je

gde sva žive düše nej vidla. Gnauk pa se je samo pripelo en auto. Müva sva brodila, etak ali tak dobro gučiva rovački, vej ga pa vöopitava. »Kak se pride do stare Salone?« Kratka tüuča. »Ka ste vi, Hrvati?« Tü sva začnila malo švicati, ka sva dobro znala, ka vekši tau lüstva v Dalmaciji ne more vö-stati Slovincov. Te mi je brž na pamet prišlo, ka bi bilau, če bi ma pravli, ka smo z Vogrskoga. »O, dobri padaške Vaugri, Györ, Székesfehérvár, bograč,« - je iz njaga že tekla rejč. V gnešnjom cajti je trbej skrb meti, komi ka pravimo, depa müva s padašom sva rejšeniva bila. Najšla

sva staro graubišče pa amfiteater, vidla sva, v kakši zidinaj so stari Rimljani živeli na rovačkoj zemli.

Autobus naja je pelo dale prauti Trogiri. Iz vogrske zgodovine poznamo varaš kak Trau, kama je pred Tatarami pribejšo krau Béla IV. Center toga sploj maloga varaša je na ednom otoki, na šteroga leko prejk ednoga mausta pridemo. Gnes tam živé kauli gezero petstau lidi, šteri se zvekušoga spravla-

Rimsko gledališče v Solini gnes

jo s turizmom. Eške tistiva dva stariva gospauda tó, šteriva sta za drauvne peneze igrala pa spejvala. Če leko tisto igranje pa spejvanje zovemo. Eden je nebesko stiskavo svojo dudo, drügi pa tak kričo, kak lik bi ga zaub bolo. Ne vej, če sta dosta lüstva prizvala v varaš, šteri je tau Svetovne erbe UNESCO-na. Meni je Trogir eden najlepši krajov, ka je na malom mesti dosta lejpi zidin iz kamla. Majo svojo cerkev, glavni plac, pa vauske ulice ranč tak kak vsi varaši, šteri so prva slišali cüj k Benetkam, k Velenci, kak na priliko Piran v Sloveniji pa rovački varaši po cejlom Jadrani, med njimi Rovinj.

»Ka geste na Šolti?« - sva drügi den zrankma spitavala v hoteli. »Na tistom otoki nega nika,« - sva dobila odgovor. Müva sva pa bole čedniva bila, vej že müva nika žiškeva. Gda se je naš šift približavo k otoki, je že tau špajсно bilau, ka je na stejni pisalo: »Blajžene svetke pa srečno nauvo leto.« Majuša. Nejsva

zgebila volau, začnila sva iskati po vesi. Nejsva dala valati, ka na otoki srejdi Jadrana nika nega. Pa istina, edna domanja ženska je pravla, ka je eške najbole pauleg bauta v sausednoj vesi. Pau vöre sva odila gor na bregj, gda sva prišla v najvejšo ves na otoki. Na tabli smo vidli imena vesnic: »Gornje Selo«, »Srednje Selo«, »Donje Selo«. (Nej so se dosta mantrali z imenami vesnic). Vesi so ranč takše kak na priliko na slovenskom Krasi, s

kamla zozidanimi rami z niskimi strejami. Gda sva obed iz baute zela, sva šla nazaj k maurdji, ka če že nika nega, naj si don noge namačemo. Pá sva gorprišla, ka je majuš. Voda je nej mejla več kak petnajset stopinj Celzija, pa če sva rejsan v kopalni lačaj bila, sva samo na vlaki noge nut v vodau tiskala. Nej je bilau tak na zadnji den naše poti po Hrvaškoj. Prva kak bi cug odpelo nazaj prauti Zagrebi pa Ljubljani, sva se eške slejdnjič napautila na maurdje. Sunce je sijalo, plitva voda se je brž segrejša. Vse puno lidi se je kaupalo, stari, mladi, podje, dekle. Müva pa sva nej vüpala turbe na štrandj njati, zatok sva samo na süjom gledala drüge. Pravijo, ka je sezona na Jadrani od majuša do septembra. Če se stoj ške kaupati, naj bole vleti dé, če se ma ne vnauža, ka je kauli njega dosta lidi. Što pa bole zavolo varašov ali krajine dé, ma leko sprtolejtno ali gesensko sunce polepša dneve dopusta.

... DO MADŽARSKE

Vodje državnih podjetij bodo prikrajšani za premije

Premije bodo vodjem državnih podjetij odvzete zaradi finančne krize. Premier Ferenc Gyurcsány je oktobra zaprosil vse vodje, naj se zaradi krize odrečejo premijam, ki jih bodo morali nakazati na določen račun. Letos se bodo morali odreči polovici premije, leta 2009 pa celotnemu znesku. Vlada letos od teh premij računa na 600-700 milijonov, naslednje leto pa na 1200-1400 milijonov forintov. Po predhodnih načrtih bo vlada te zneske namenila pogozdovanju v nerazvitih regijah.

Po mnenju opozicijske Stranke mladih demokratov (FIDESZ) to ni dovolj. Predsedstvo stranke je dalo pobudo, naj se prepolovi plača direktorjem in vodilnim v podjetjih, v katerih je večinski lastnik država. Znižali bi tudi število članov v nadzornih svetih teh podjetij in njihove honorarje maksimalizirali v višini povprečne plače.

Urad predsednika vlade načrtuje ustanovitev protikorupcijske skupine

Urad predsednika vlade bo ustanovil novo strokovno protikorupcijsko skupino, ki ji bo lahko vsak državlján sporočil, če sumi na korupcijo. Nova skupina bo imela 30-40 članov, ki imajo na področju pravosodja visoko strokovno znanje in veliko izkušeni.

Novi kandidat za vrhovnega sodnika R Madžarske

Prejšnji četrtek je predsednik države László Sólyom v Aleksandrovi palači predstavil novo kandidatko za vrhovnega sodnika R Madžarske Mário Orbán Havasi, ki je bila do zdaj prvi človek pravosodja v Gyóru. O tem je obvestil poslanske klube parlamentarnih strank nekaj dni prej, kajti stranke z dosedajšo prakso predsednika niso bile zadovoljne. Za imena kandidatov za pomembne državne funkcije so namreč zvedele hkrati z mediji. Do izbire novega kandidata je prišlo zaradi neuspešne izvolitve prejšnjega kandidata letos v maju. Če bi parlament potrdil kandidatko, bi bila Mária Orbán Havasi prva ženska na Madžarskem, ki bi opravljala to pomembno funkcijo.

-dm-

Mi smo doma tri djezike gučali

Če več djezikov znaš, več si vreden, pravijo starejši lidgé. Nam, Porabskim Slovencom, tak mislim, bi že zadosta bilau, če bi zvün vogrskoga vsi znali materni djezik. Dostakrat se s tejm branimo, ka mauž ali žena sta Madžar ali Madžarka, pa mlajši zato ne znajo slovenski. Dapa pravica je tau, ka se stariške ne pogučavajo z njimi slovenski. *Marija Krajczar (Bedőcs Józsefné)* z Dolenjega Senika je Slovenka, dapa zvün slovenskoga pa vogrskoga jezika so se navčili nemški tō, zato ka je tašča (anyós) Namica bila. Dapa tau ešče ne dojda, mauž, steri je vogrski pa nemški znau, se je navčo slovenski tō. Par mejtrov vkraj od Rabe so živeli trideset lejt. Zaka? Od tauga sam tō spıtavo njau, gda sam go gorpoisko.

se ge nemški mogla navčiti. Dapa ge sam se tō nej njala, ge sam pa z možaum slovenski

Bedőcs tetica pri 84 lejtaj

gučala. Nej trbelo dosta časa, pa se je navčo. Par rejči je on te že zato znau, zato ka je dosta odo na repo delat, pa tam je dosta Slovincov bilau. Tisti so se med seuv samo slovenski pogučavali, tak se je te on tam

Seniki na hidroelektrarni. Tam je bilau službeno stanovanje pa te smo se ta znosili. Tresti lejt sam tam živela. Mauž je tam mrau, potistim sam ge ešče par lejt tam ostala.«

• *Kak se je vam vidlo tam paulak pri Rabi, pri vodej?*

»Jaj, tak lejpo je bilau tam, ka ti ranč tapovedati ne vejm. Tam sam mejla eden velki ograćenek, gde sam vsefela pauvala. Zvün tauga sam ešče delala tri plüge ograćenka, ka je zadruška (szövetkezet) mejla, tam sam pa flanco pauvala. Dosta sam delala, pa dosta sam klečala, dapa veselo je bilau. Sploj pa te, gda je že vse rodilo. Vsikši keden smo edne konjske kaule prpla pa lüka pelali na odajo.«

• *Tam pri Rabi je süča nej bila nevola.*

»Nej, zato ka smo leko polejvali, vode je bilau zavole. Edna pumpa je bila pa tista je vodau po cevaj gor v ograćenek pumpala. Gda smo polejvali, te je v brazdaj vse voda stala. Vse smo zalajali, etak nam je te nej trbelo z rokauv polejvati.«

• *Če ste tak skrak bili pri vodej, te ste se gvüšno dosta kaupali, nej?*

»Moj mauž je vse pet mlajšov, ka sva mela, navčo plavati, dapa name nej mogo, zato ka sam se bojala od vode. Gnauk je v Varaš üšo pa mi je küpo gvant za kaupati se. Zato, ka sam ge vsigdar tau pravla, če me je sto včiti plavati, ka nejmam gvanta zatau. Dapa name je nikdar nej mogo nanje vzeti. Gda sam ge do pojasa v vodau prišla, te sam ge več nej dubila sape.«

• *Ribe ste kaj lovili?*

»Ja, tau dostakrat. Najbola se na tisto spomnim, gda je gnauk mauž pome parleto, naj dem, ka telko rib geste, ka on sam ne lada z njimi. V ednom mesti je s patauna tak bilau vönapravleno kak eden bazen (medence). Kak je voda prejk mlatila, ribe so notra v te bazen spadnile. Telko rib je tam bilau, ka smo je z rokami lovili. Tisti den je cejla ves ribe gejlja. Gnauk je pa mauž angol-

no (jeguljo) zgrabu, vō mi go je lüčo, naj go primem. Zaman sam go stiskavala, vsigdar se mi je vō z roke pučujsnila, pa nazaj v vodau spadnila. Zato, ka ta riba tak vōgleda kak edna kača. Ovak je nej šlau, grable sam naprej vzela, pa s tistimi sam jo doj k zemlej stinila, tak sam go te leko notra v pisker spravila. Dobro mesau ma, dapa mena go nej trbelo, zato ka vsigdar mi je kača ojdla napameti.«

• *Ka so vaš mauž delali pri hidroelektrarni?*

»Moj mauž pa ešče eden z Magyarlaka sta bila, šteriva sta tam vse pelala. Vsakši je dvanajset vör delo, zato ka je vsigdar nekak tam mogo biti. Generatore so na skrbi meli pa postavljali. Oni so postavljali, kak naj voda teče prejk hidroelektrarne, zato ka voda je tō nej vsigdar gnako visika bila. Gda malo vode bilau, te so zapir-

na omar sklala, druge sam pa nücala, zato, ka so se tej dobro zapirali.«

• *Ka so delali vaš mauž v zimí, gda je raba notrazmrznila, pa je elektrarna nej delala?*

»Tašo nej bilau, če je voda zmrznila, te so sodacke prišli pa so robbantnivali (detonirali led). Tak ka delati je trbelo den nauč, pa od sprtolejtí do zime.«

• *Te tresti lejt, ka ste vi tam spodik bili, je bilau tak, ka je Raba vōvlajjala?*

»Ranč nej gnauk. Bilau je tak, ka te cejli dau, pa iže so vse v vodej stale. Gde si tagledo, samo vodau si vido, tau je sploj strašno bilau.«

• *Tašoga reda je v vaš ram tō pod vodau prišo?*

»Nej, zato, ka gda so ga zidali, te so ga tak naštimali, ka prag tak visiko ma kak cerkveni prag. Če bi nas voda prala, te

Stari kejp z možaum (prvi z lejve), z njegovim bratrancom pa ženo

• *Marija, vi ste rojeni na Gorejnjom Seniki, kak ste prišli se na Dolejnji Senik?*

»Tak, ka je moj mauž z Dolejnjoga Senika biu. Na repi sva se spoznala pa sva vküperprišla. Nejnadugi, štírdesetpetoga leta pa sva se ženila, potistim sam prišla sé na Dolejnji Senik.«

• *Váš mauž so znali slovenski?*

»Nej je znau, dapa od mene se je navčo slovenski gučati. Njava mati so nemški gučali, zato ka je ona iz Avstrije prišla sé, oča so pa Vogrin bili. Gda sva se oženila pa sva vküper živela, mi smo vse tanazaj pa poprejk gučali. Vogrski sva obadva znala, samo tašča nej, štera je tō z nami bila. Za volo nje sam

nika tō navčo. Gda smo doma bili, mi smo se med seuv pogučavali v vsej trej djezikaj, nemški, slovenski pa vogrski.«

• *V šterom djeziki se pa vam senja?*

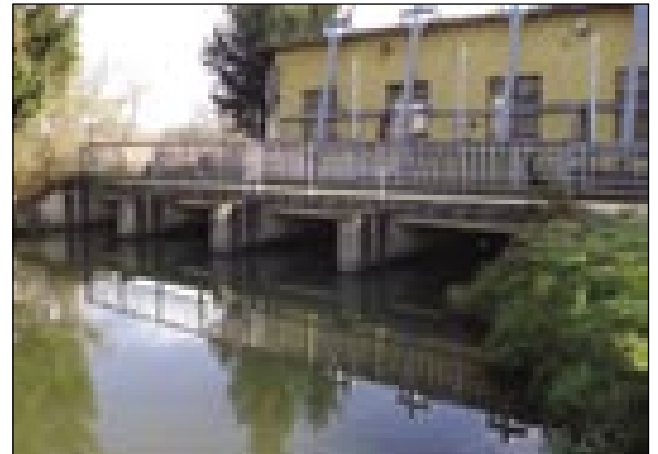
»Meni vsigdar v slovenskon, vejn zato, ka tau je moja materne rejč.«

• *Gda so vaš mauž mrli?*

»Zdaj augustuša je bilau tresti lejt. Mladi je ešče biu, gda je mrau, samo petdesetšest lejt star.«

• *Pri Rabi ste živeli tresti lejt, kak ste vi taprišli?*

»Gda sam se oženila, te sprvoga smo v tistom Šauštarnom rami bili, šteroga zdaj dolatrgajo. Potistim smo začnili tauga zidati. Gda smo zgutauvili, te je mauž delo daubo tü na Dolejnjom

Hidroelektrarna na Rabi pri Dolenjom Seniki

rali, če je dosta vode bilau, te so pa odpirali. Če je voda kakšne smetje prinesla, te so tisto tam vōčistili, ka ovak bi se zalautilo. Tau je nej bilau léko delo. Gda je velka voda bila, te je vsefela prinesla. Bilau je tak, ka so sodacke prišli pomagat vōpucat, ka je sam nej zandolo.«

• *Bilau je tak, ka je voda kaj takšnoga prinesla, ka je ešče za nüc bilau?*

»Tistoga reda so ešče pri nas nej bili taši glaži, šteri so taši kupak meli, ka bi se šrajfali. Dostakrat je voda taše prinesla, štere sam ge vō iz vode pobrala pa zaprala. Tau so sploj lejpi glaži. Edne sam vō

bi pulonje vesi že pod vodauv bila.«

• *Nej vam bilau špajсно, gda ste sé gorprišli, pa ste tam njali Rabo?*

»Kaj bi pa nej bilau, sprvoga se mi je ešče senjalo tō od nje. Gda je moj mauž mrau, te sam ešče eden čas tam ostala, zato ka mi je prejdjen dopüsto. Sledkar sam zato že gorprišla v ves. Dapa mlajši pa vnuki, gda domau pridejo, njim je tau prvo, ka doladejo k Rabi. Sploj lejpa lejta sam tam doživela, dapa gda človek stari grata, te ma več drugo ne ostane, samo spomini.«

Karel Holec

OTROŠKI

NAŠA ZLATA RIBICA

Svejt je čüdno vküper napravleni. Lidge ne võrvlejo najbole, ka bi se godili čüdeži. Depa po drugoj strani bi trno radi bili, ka bi se godili. Te je pa spoj nej čüdno, ka v zlate ribice ne võrvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki. Pa ništerni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.

KUKARCA

Brodim si, ka nega na svejti človeka, ka bi nej pozno kukarcaro. Pouvajo jo skur po cejlom svejti. Človek si žitka brezi toga žutoga zlata več ne more brodit. Pa je z ribami ranč tak. Trno rade kukarcaro djejo. Edne majo bole rade kukarcaro v zrni, edne pa raj djejo kukarčne žganke.

Naša zlata ribica trno rada djej kukarcaro. Rada jo djej sirouvo, staro pa trdo, mlado pa mlečno, küjano etak pa ovak. Gvüšno je, ka ribe ne küjajo kukarcaro. Pa jo pod vodauv tó ne pouvajo. Kukarcaro lüčajo v vodou ribičke. Zakoj? Ja, zato, ka bi ribo zgrabli. Depa ribe so gé bole čedne, kak so inda svejta bile. S tistoga vugnjenoga cveka vejo trno naraji kukarcaro dola vzeti pa jo zejsti. Tak, ka se ribičke na brgej čemerijo. Ja, čedno ribo je trno žmetno zgrabiti. Pa zato ribe vse več kukarcaro zejo. Zlata ribica pa eške največ. Leko, ka je zatoga volo eške tó bole zlata, kak bi ovak bila. Depa takšno se tó zgodi, ka se stera zgrabi. Ka ne vej tak naraji dola vzeti zrno od kukarcaro ali pa žganke. Takšna riba grata zgrabljena riba. Pa se takšno našo maloj zlati ribici tó zgodi. Vej pa mora biti zgrabljena, ka po tistom želenje võspuni kakšnomi človeki. Na, zlata ribica se najraj zgrabi ranč na kukarcaro. Istino, ka ma črve tó rada, depa kukarcaro ma najbole rada.

Mladi podje so ednoga dneva prišli ribe lovit. V potok so dosta kukarcaro zmetali, naj ribe vküpar pridejo. Po tistom so je začnoli lovit. Ribe v potoki so trno vesele bile. Géle so, kak so tou nej delale že dugo časa nej. Depa vsikši vej, ka je nej dobro preveč gestija v sebe nut napokati. Depa ribam je kukarcaro tak žmana bila, ka so se nej mogle dola staviti. Zlata ribica je pogejla edno tresti mlečni kukarčni zrn pa je po tistom enjala gesti. Druge ribe pa so se basale tadale.

-Dola se stavite, ka nede vredi, - njim je gučala njiva zlata čalejrska riba. -Dola se stavite, ka nikak nede dobro!

Pa je rejsan nej bilou dobro. Od vsikše požrejšne ribe črvou je gratalo napinjeno, kak bi kakšen balon požrl. Pa lagvo njim je tó bilou. Pomalek so začnile stonjati pa se obračati. Istina, ka je ena nej zejla tisto kukarcaro od ribičov. Zato so že malo čemerni bili, ka so edne nej zgrabili. Zdaj pa je nagnouk bilou na vodej čüda rib. Pa vse so črvou gore držale. Pa če so ji nej mogli ovak zgrabiti, je šlau z rokauv. Samo so je pobejrali po vodej pa je metali v košar. Zlata ribica je od nevole lejtala es pa ta. Dosta njeni sester je bilou zgrabljeni. Zato se je eške una obrnoula znak pa so zgrabili njou tó.

-Moje sestre nazaj v potok dajte pa vam spunim želenje, - njim je prajla.

Podje so tou naredili. Po tejm pa so brodili, ka si želejo. Brodili so pa brodili. Eden je škeu edno, drugi si je želo drugo, tretji tretjo pa tak tadale. Pomalek so se začnoli med seuv štükati, ka stoj šké. Že so se skur biti začnoli. Na zlato ribico so vcejlak pozabili. Una pa je samo zamajnola z repom pa je že bila nazaj v vodej.

Podje se eške gnesden korijo med seuv. Ribe pa tadale rade kukarcaro djejo, depa samo telko, kelko je dobro gé za nji. Zdaj dun poslušajo, ka njim povej njina zlata ribica.

Miki Roš

SLOVENSKA LJUDSKA ŠAULA
V ŠTEVANOVCI (2)

KOTIČEK

Akoš Dončec je študent v Sombotelu, ojdí v prvi letnik, študira slovenščino. Doma je z Verice. Že te, gda je ojdó na gimnazijo v Varaši, ga je trno brigala zgodovina (történelem), stari papirge. Zatok je rad ojdó v arhive pa na raziskovalne tabore tó. V tej seriji (sorozat) je vküppaubro vse, ka se leko vej o tom, kak je nastala števanovska šaula, što so bili tam školnicke, ka pa kak so včili...

Fran Marič je 1842. leta v pokoj ušo (nyugdíjba ment) in se preselo v Čöpince. Po tistim je skur petdeset lejt vodo števanovsko šaulo Matjaž (Matija) Šlezak. Monoštrska opatija je prejkzozidala šaulo in školniško izo. Ram je že bio iz cigla, dosta vekši je bio, več iz je emo. Zdaj tam stanuje (lakik) učitelj Ladislav Domjan. Opatija je ram v red držala, dapa školnik je nej daubo nej gauško nej grönta. Za nauvoga školnika je tó opatija poskrbela. Matjaž Šlezak je bio endvajsti lejt star, gda je prišo v Števanovce. Narauvdo se je v Čajti, pri Rohoncu, na Gradiščanskem (*Burgenland* rovački *Gradišće*). Bio je Rovat in s sebov je pripelo sestro Ano. Ana je kesnej gratala žena Števana Domitera.

Če so za slovensko šaulo nej najšli slovenskoga školnika ali steri je vedo slovenski gučati, so zatok vsigdar ziskali kakšoga Rovata. V Železni županiji so tau bili največkrat gradiščanski Rovati, v Zalski pa Rovati z Rovaškoga, ka so bola bliže bili. Šlezak ešče nej vedo gučati slovenski, gda je prišo v Števanovce, zatok je pa nemško deklino vzejo za ženo, Alojzijo Nitsch iz Slovenske vesi. Dosta mlajšov sta mela, dapa med njimi je več mrlau, gda so ešče mali bili.

Lejta 1848 so po cejlöj Vogrskoj vküppisali ljudske šaule. Mogli so odgovoriti na tau, kakšno je stanje (állapot) šaule, kelko plačila (fizettség) dobi šaulmojster, kelko mlajšov majo na šauli pa kelko lidi živi v vesi. V Števanovci je 28. septembra bilau vküppisanje. Vprašalnik (kérdív) sta vonapisala školnik Šlezak in pop Károly Árendás. Árendás se je narauvdo v

Tardosu, v županiji Komárom. Najprvin je župnikovau na Dolenjom Seniki. Tau so gučali od njega, ka je trejzen in srkbeči človek.

Vprašalnik so podpisali dekan Ignác Kovačič, župnik v Rábaszentmártonu (župnije Števanovci, Dolenji Senik, Dolejnci in Gorenji Senik so spadale v dekanijo Ženavce/*Jennersdorf*), Menyhárd Krisztián grajski guverner (uradalmi kormányzó), andovski in sakalovski birauv, Jožef Kovač in Franc Düh. Dva birauva (župana) sta nej znala pisati, zatok je njina imena napiso školnik Šlezak onadva sta pa namalala eden „x”.

Po tistom, ka je na vprašalniki pisalo, je Šlezak gučo rovaški, vogrski, nemški in že slovenski gezik tó. V šauli je v vendskom, slovenskom in vogrskom geziki včiu. K njemi so ojdli verički, otkauvski, andovski in sakalovski mlajši. Iz Slovenske vesi so ojdli v Modince (*Mogersdorf*), ker je bliže bilau. Mlajši iz Slovenske vesi so vleta tó ojdli v šaulo, drügi so pa ojdli samo vziata, ka te nej bilo telko dela doma. Sakalovske držine so trno srmaške bilé, one so nej pošilale v šaulo mlajše, dapa skrbele so za školnika Šlezaka. V Ritkarovcih je tó tak bilau. Oni so v Dolejnce ojdli v šaulo. V vprašalniki je napisano, kelko lidi živé v Števanovcaj in po drügi vasaj. V župniji je vse vküper živelo 2011 lidi, pa vsi so katoličani. Školniki se plača 87 forintov 12 krajcarov za pouk, za pokapanje pa 13 forintov 39 krajcarov. Šlezak je od graščine tó daubo 18 forintov. Za 1 forint 12 krajcarov je držo pomožnoga školnika (segédtanító). Daubo je ešče od vesi 62 merice (mérő) žita,

3 sežnja (öl) drva in 56 fonta lena.

Na Gorenjom Seniki je tó Rovat bio školnik, Janoš Piufčič, steri se je včiu v Bratislavi. On je võzvonijo in v cerkvi špilo na orgole, pa notar je tó bio.

Naš slavni pisatelj in župnik Jožef Košič je verjetno biu njegov rojak (honfitárs). Košičev oča, Jožef Košič str. (*Kosić*) se je rodio v Varaždinu. On ešče nej vedo prekmurski, gda se je ta preselo z Rovaškoga v Bogojino. Za pet lejt se je oženo, gda se je že navčo slovenski. Žena je bila Ana, nižja plemkinja iz Ivancev, iz susedne vesi. Dočas, ka se nej oženo, ma je sestra Marjana köjala.

Košič je dola spiso, ka Piufčičov ram samo eno vausko izico ma, njegva držina v šauli tó mora živeti, dapa šaula je tó v slabom stanji bila. Na Gorenjom Seniki je 1113 lidi živelo (trgé so evangeličani bili). Samo trinajst mlajšov je ojdlo v šaulo. Martinje, Gorenji Senik in Trdkova so vküper zozidali šaulo, dapa iz Trdkove pa Martinja nega mlajšov.

Senik je plačo školniki 63 merice sildja, 119 forintov pa 10 krajcarov, trifrtale merice bera, sedemdeset fontov lena. Piufčič je emo frtau plüga znotrajšnjoga grönta (belső terület) orno zemlo (szántás) in njive, travnike, s toga je emo djesti za živino in držino, dapa za obdelavo (művelés) in drva sejkanje v gauški je mogo palačati iz svoji pejnež. Gezik včenjé na šauli je vandalski in slovenski, tak je pisalo. Tau je nej napisano, ka Piufčič guči slovenski gezik.

Seniška šaula je tak na nikoj prišla, ka se je lejta 1925 vküper obrnoula. Potistim so se mlajši pet lejt pri zvonari včili pisati in šteti.

(se nadaljuje)

Akoš Dončec

KAUT

MLAŠEČI

PETEK, 28.11.2008, I. SPORED TVS
 6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 TROJČICE: KING KONG, RIS., 9.35 HOTEL OBMRČEK, RIS., 9.45 PETICIJA, KRATKI DOK. FILM EBU IZ JUŽNE AFRIKE, 10.00 ENAJSTA ŠOLA, 10.35 DOLGCAJT, 11.20 OSMI DAN, 11.50 CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST: NORVEŠKA, 12.20 ALPE-DONAVA-JADRAN, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.30 KOMISAR REX, NAD., 14.20 SLOVENC V ITALIJI, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 MEDVEDEK, RIS., 15.55 POKEC, RIS., 16.05 IZ POPOTNE TORBE: DOMAČI LJUBLJENCI, 16.25 SLOVENSKI VODNI KROG: TRIGLAVSKA JEZERA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.25 POSEBNA PONUDBA, 17.55 DUHOVNI UTRIP, 18.10 BREŇČ IN CVETKA, RIS., 18.15 TINČEK, RIS., 18.25 STRASTI, NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.40 EUTRINKI, 19.55 ANICA - ANICA IN ŠPORTNI DAN, OTR. NAN., 20.25 NA ZDRAVIJE!, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.55 POLNOČNI KLUB, 0.10 DUHOVNI UTRIP, 0.25 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 28.11.1990, 0.45 DNEVNIK, 1.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.40 INFOKANAL.

PETEK, 28.11.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.40 GLASNIK, 13.05 OPUS, 13.30 EVROPSKI MAGAZIN, 14.00 ČRNO BELI ČASI, 14.15 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 28.11.1990, 14.35 BRAM IN ALICE, AM. HUM. NAD., 15.00 TV PRODAJA, 15.30 MINUTE ZA ..., 16.00 ŠTUDENTSKA, 16.25 MIGAJ RAJE Z NAMII, 16.55 KUUSAMO: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, 19.00 VELIKA IMENA MALEGA EKRA: ZORAN LEMAJIČ, 20.00 VOJSKOVODJE, ANG. DOK. SER., 20.50 FRASIER, AM. HUM. NAD., 21.15 BREZ MANIR, AM. FILM, 22.40 HRANA LJUBEZNI, ŠPANSKO-NEMŠKI FILM, 0.25 DEADWOOD, AM. NAD., 1.20 ZABAVNI INFOKANAL.

SOBOTA, 29.11.2008, I. SPORED TVS
 6.15 KULTURA, ODMEVI, 7.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 7.30 S SONCEM V OČEH, NAN., SMRČKI, RIS.; RIBIČ PEPE: DALJNA AVSTRALIJA, OTR. NAD., 9.00 SAMS V TEŽAVAH, NEM. FILM, 10.40 POLNOČNI KLUB, 11.55 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 TEKMA, 14.05 PETICIJA, KRATKI DOK. FILM, 14.20 SKRIVNOST JEZERA LOCH NESS, NEM.-AVST. FILM, 15.55 SOBOTNO POPOLDNE, 15.55 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 16.10 LABIRINT - ALTERNATIVA, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.20 SOBOTNO POPOLDNE, 17.20 ZAKAJ PA NE, 17.30 NA VRTU, 17.55 NAGRADNA IGRA, 18.00 POPOLNA DRUŽINA, 18.10 Z DAMIJANOM, 18.40 DINKO POD KRINKO, RIS., 18.45 RIJAVI MEDVEDEK, RIS., 18.55 VREME, DNEVNIK, UTRIP, ŠPORT, 19.55 FILMSKI SPODRSLJAJI, 20.05 JAGUAR, FR. FILM, 21.40 PRVILN DRUGI, 22.00 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.30 HRI-BAR, 23.35 SVITANJE, AM. NAD., 0.25 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 29.11.1990, 0.50 DNEVNIK, 1.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.35 INFOKANAL.

SOBOTA, 29.11.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 7.45 SKOZI ČAS, 7.55 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 29.11.1990, 8.20 POSEBNA PONUDBA, 8.40 MINUTE ZA ..., 9.10 ŠTUDENTSKA, 9.30 Z GLAVO NA ZABAVO, 10.00 SLOVENSKI VODNI KROG: ŠČAVNICA, 10.30 VOJSKOVODJE, ANG. DOK. SER., 11.20 TV PRODAJA, 11.55 KUUSAMO: SV. POKAL V SMUČARSKIH TEKIH, 13.30 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 14.25 TV PRODAJA, 14.55 SV. POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, 16.45 MIGAJ RAJE Z NAMII, 17.55 ASPEN: SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 19.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SMUK (M), 20.55 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 21.45 BLEŠČICA, 22.15 SLOVENSKI MAGAZIN, 22.55 KATOWICE: BOKS, JACKIEWICZ - ZAVEC, 0.15 RDEČE MORJE, ŠPAN. FILM, 1.50 ZABAVNI INFOKANAL.

NEDELJA, 30.11.2008, I. SPORED TVS
 7.00 PAJKOLINA IN PRIJATELJI S PRISOJ, RIS., MARČI HLAČEK, RIS., 9.25 UMKO, 10.15 MULČKI, OTR. SER., 10.45 MINUTE ZA ..., 11.15 OZARE, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 NA ZDRAVIJE!, 14.25 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 15.00 NLP, 15.40 ČLOVEŠKI FAKTOR, 15.45 ŠPORT, 16.00 DRUŽABNA, 16.30 OGLASNI BLOK Z JIMOM CARROM, HUM.-DOK. ODD., 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 NLP, 17.15 NAGLASI, 17.20 FOKUS, 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.40 MAKS IN RUBI, RIS., 18.45 RECI NE!, RIS., 18.55 VREME, DNEVNIK, 19.20 ZRCALO TEDNA, 19.35 VREME, ŠPORT, 19.55 ZVEZDE POJEJO, 21.25 VEČERNI GOST: BOGDAN GROM, 22.30 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.00 BILO JE NEKOČ NA DIVJEM ZAHODU, IT. AM. FILM, 1.40 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 30.11.1990, 2.00 DNEVNIK, 2.20 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.50 INFOKANAL.

NEDELJA, 30.11.2008, II. SPORED TVS
 6.00 INFOKANAL, SKOZI ČAS, TV PRODAJA, 6.55 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 30.11.1990, 7.20 GLOBUS, 7.50 DOBRODELNI KONCERT, 9.55 SV. POKAL V SMUČARSKIH TEKIH, 10 KM (Ž), 11.15 Z GLASBO IN S PLESOM ..., AKADEMSKA FOLKLORNA SKUPINA FRANCE MAROLT ŠOU V LJUBLJANI, KONCERT OB 60-LETNICI, 11.35 PO POTEH USHUAIE, FR. SER., 12.00 BRAT BRATU, HUM. NAN., 12.35 SLOVENSKI MAGAZIN, 13.00 TURBULENCA, 13.50 POMAGAJMO SI, 14.25 NOGOMET, MANCHESTER CITY - MANCHESTER UNITED, 16.45 ROKOMET (M), SLOVENIJA - BOLGARIJA, 18.55 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SUPERVELESALOM (M), 20.15 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), 20.55 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), 21.45 BERLIN ALEXANDERPLATZ, NEMŠ. NAD., 22.45 DRUŽINSKI ČLOVEK, ANG. NAD., 23.40 ZLATA RESNA GLASBA IN BALET (1958-2008), 1.45 ZABAVNI INFOKANAL.

PONEDJELJEK, 01.12.2008, I. SPORED TVS
 6.30 UTRIP, ZRCALO TEDNA, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 MULČKI, OTROŠKA SERIJA, 9.35 RISANKA, 9.40 UMKO, NAJBOJŠA ZABAVA ZA UMNE GLAVE, 10.30 SLOVENSKI VODNI KROG: TRIGLAVSKA JEZERA, 11.05 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 ZVEZDE POJEJO, 15.00 POROČILA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.45 PAJKOLINA IN PRIJATELJI S PRISOJ, RIS., 16.05 RISANKA, 16.15 RIBIČ PEPE: DALJNA AVSTRALIJA, OTR. NAD., 16.35 S SONCEM V OČEH: SESTRA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.25 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 18.00 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.10 PIPPI IN MELKIJAD, RISANKA, 18.15 DRAGI DOMEK, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 BRAT BRATU, HUM. NAN.,

20.40 TARCA, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 UMETNOST IGRE, 23.25 GLASBENI VEČER, 0.50 DEVA PREMIAL, MITEN IN MANOSE, 1.05 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 01.12.1990, 1.30 SVET NARAVE, ANG. SER., 2.20 DNEVNIK, 2.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.25 INFOKANAL.

PONEDJELJEK, 01.12.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.40 SOBOTNO POPOLDNE, 15.00 TV PRODAJA, 15.30 SLOVENC V ITALIJI, 16.00 POSEBNA PONUDBA, 16.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 01.12.1990, 16.40 OSMI DAN, 17.30 SLOVENSKI MAGAZIN, 18.00 REGIONALNI PROGRAMI, 18.55 BERLIN, BERLIN, NEM. NAN., 19.20 Z GLAVO NA ZABAVO, 20.00 SVET NARAVE, ANG. SER., 21.00 STUDIO CITY, 22.00 KNJIGA MENE BRIGA, 22.15 RESNIČNA RESNIČNOST, 22.45 50 LET TELEVIZIJE: VELIKI DOSEŽKI SLOVENSKE KIRURGIJE, 23.15 MESTO POGUBE, KANADSKI FILM, 0.50 ZABAVNI INFOKANAL.

TOREK, 02.12.2008, I. SPORED TVS
 6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 DANE ZAJC: PETELIN SE SESTAVI, LUTKOVNA IGRICA, 9.45 RISANKA, 9.55 RIBIČ PEPE: DALJNA AVSTRALIJA, OTR. NAD., 10.15 S SONCEM V OČEH: SESTRA, NAN., 10.35 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 11.10 SVET NARAVE, ANG. SER., 12.00 VEČERNI GOST: BOGDAN GROM, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.40 UMETNOST IGRE, 14.05 DUHOVNI UTRIP, 14.20 OBZORJA DUHA, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 NEKOČ JE BILO ŽIVLJENJE, RIS., 16.10 RISANKA, 16.15 ZLATKO ZAKLADKO: PŠENICA, 16.30 KNJIGA MENE BRIGA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 18.05 ŽREBANJE ASTRA, 18.10 PRAVLJICE O ZOBNIH MISKAH, RIS., 18.15 BINKO, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 PIRAMIDA, 21.00 VELIKANI HIMALAJE - K2, DOK. ODD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 IZBIRA 2008, AM. DOK. ODD., 1.00 PRAVA IDEJA!, 1.25 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 02.12.1990, 1.50 DNEVNIK, 2.25 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.45 INFOKANAL.

TOREK, 02.12.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 9.00 NLP, 12.10 TV PRODAJA, 12.40 DOBER DAN, KOROŠKA, 13.10 RESNIČNA RESNIČNOST, 13.40 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 14.10 PLANET ROCK: JAMIROQUAI, 14.35 STUDIO CITY, 15.35 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 02.12.1990, 16.00 MINUTE ZA ..., 16.30 GLASNIK, MOSTOVI - HIDAK, 17.25 BRAT BRATU, HUM. NAN., 18.00 REGIONALNI PROGRAMI, 18.55 OB 80-LETNICI MILKA ŠPAREMBLEKA, PORTRETNI FILM, 20.00 MUZIKAJETO: SOUL, 20.30 GLOBUS, 21.00 PRAVA IDEJA!, 21.25 DEDIŠČINA EVROPE: ZGODOVINA JUDOVSKEGA LJUDSTVA, 22.20 VRHUNCI ANGLEŠKE NOGOMETNE LIGE, 23.15 SKRIVNOSTI IN UMORI, IT. NAD., 0.50 ZABAVNI INFOKANAL.

SREDA, 03.12.2008, I. SPORED TVS
 6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 MOBY DICK IN SKRIVNOST DEŽELE MU, RIS., 9.30 RISANKA, 9.35 PAJKOLINA IN PRIJATELJI S PRISOJ, RIS., 10.00 ZLATKO ZAKLADKO: PŠENICA, 10.20 BERLIN, BERLIN, NEMŠ. NAN., 10.45 KNJIGA MENE BRIGA, 11.05 Z GLAVO NA ZABAVO, 11.30 BUZIDEM NA SLOVENSKEM: POT MODROSTI, DOK. SER., 12.00 VELIKANI HIMALAJE - K2, DOK. ODD., 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 TARCA, 14.35 PTIČKI Z GNEZDOM, DOK. ODD., 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 NILS HOLGERSON, RIS., 16.10 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 18.00 ŽREBANJE LOTA, 18.10 BACEK JON, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 FILMSKI SPODRSLJAJI, 20.05 VAJA ZBORA, TV KOMEDIJA, 21.35 OD ELEKTRICARJA Z LJUBEZNIJO, KRATKI FILM, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OMIŽJE, 0.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 03.12.1990, 0.45 TURBULENCA, 1.35 DNEVNIK, 2.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.35 INFOKANAL.

SREDA, 03.12.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 11.30 Z GLASBO IN S PLESOM ..., 11.30 GREENWICH TRIO, JOHANNES BRAHMS, 12.00 IMPROMPTU, 12.15 VRHUNCI ANGLEŠKE NOGOMETNE LIGE, 13.10 HRI-BAR, 14.10 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 03.12.1990, 14.35 PRAVA IDEJA!, 15.00 ČRNO BELI ČASI, 15.15 KORTAJL, 16.30 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POGLED NA PREŠERNOV SPOMENIK V LJUBLJANI, 18.25 ROKOMET, TEKMA LIGE MIK: CELJE PIVOVARNA LAŠKO - CIMOS KOPER, 20.00 TURBULENCA, 20.55 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 21.45 ZNAMENITI SLOVENEK, MONODRAMA, 22.30 SLOVENSKA JAZZ SCENA, 23.15 DESET BOŽJIH ZAPOVEDI: OSMa, POLJ. NAD., 0.15 ZABAVNI INFOKANAL.

ČETRTEK, 04.12.2008, I. SPORED TVS
 6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 NILS HOLGERSON, RIS., 9.35 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 10.20 ČARODEJEV VAJENEC, ANG. NAD., 10.50 TURBULENCA, 11.40 OMIŽJE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.20 ANICA - ANICA IN ŠPORTNI DAN, OTR. NAN., 13.45 PIRAMIDA, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 GUMBEK IN RIJAVEK, RIS., 16.05 DOMA, KRATKI DOK. FILM, 16.20 ENAJSTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 UJETI TRENUTEK, DOK. ODD., 18.00 ŽREBANJE DETELJICE, 18.10 MILAN, RIS., 18.15 PUJA PEPA, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.50 TV POGLED, 19.55 TEDNIK, 21.00 KOMISAR REX, NAD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 OSMI DAN, 23.35 OKREVANJE, ANG. TV FILM, 1.00 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 04.12.1990, 1.25 DNEVNIK, 2.00 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.25 INFOKANAL.

ČETRTEK, 04.12.2008, II. SPORED TVS
 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.35 GLOBUS, 13.05 50 LET TELEVIZIJE: PODOLGEM IN POČEZ: KAMNIK IN ..., 13.35 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 04.12.1990, 14.00 TV PRODAJA, 14.30 IZBIRA 2008, AM. DOK. ODD., 16.25 EVROPSKI MAGAZIN, 16.55 LYNX MAGAZIN, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 REGIONALNI PROGRAMI, 18.25 MAGAZIN V ALPSKEM SMUČANJU, 18.55 BEAVER CREEK: SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SMUK (M) ZA SUPER KOMBINACIJO, 20.05 JASNO IN GLASNO, KONTAKTNA ODDAJA ZA MLADE, 20.50 MANSFIELDSKI PARK, ANG. FILM, 22.25 BEAVER CREEK: SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M) ZA SUPER KOMBINACIJO, 23.10 ŠTEVILKE, AM. NAD., 23.50 SPEČI MOŽ, AM. FILM, 1.15 PLANET ROCK: JAMIROQUAI, GLASBENI DOKUMENTAREK, 1.45 ZABAVNI INFOKANAL.

Gospod József Varga podaril knjige knjižnici v Slovenskem domu

PRIJETNO PRESENEČENJE

Pred dobrima dvema tednoma nas je v uredništvo poklical dr. József Varga iz Genterovcev in presenetil z vprašanjem, ali bi lahko podaril knjižnici v Slovenskem kulturnem in informativnem centru nekaj knjig. Seveda, smo rekli in se dogovorili za dan, ko nas bo obiskal.

Dr. József Varga

Dr. Józsefa Varga se gotovo spomnijo študentje slovenske katedre v Sombotelu, kajti prav v času, ko je bil dr. Varga predstojnik Katedre za madžarski jezik in književnost, jih je bilo največ v Mariboru, kjer so se izobraževali en semester v okviru sodelovanja med Pedagoško fakulteto v Mariboru in Visoko pedagoško šolo v Sombotelu.

Spomnijo se ga pa seveda tudi tisti, ki so v 70-ih in 80-ih letih prejšnjega stoletja bili aktivni na področju narodnostne politike v Železni in Zalski županiji, kajti dr. Varga se je ob svoji učiteljski/profesorjski in znanstveni dejavnosti udeleževal vseh forumov, kjer je šlo za pravice manjšin.

Dr. József Varga je bil rojen v Virovitici na Hrvaškem, od drugega leta starosti živi v Genterovcih, učiteljske je končal v Murski Soboti. Učiteljeval je v Čentibi, Lenda-

vi, Dobrovniku, Radmožan- cih, Genterovcih, bil je tudi profesor dvojezične srednje šole v Lendavi. Leta 1966 je diplomiral iz madžarskega jezika na Filozofski fakulteti v Novem Sadu, 1976. leta pa na Filozofski fakulteti Univerze Eötvös Loránd v Budimpešti, kjer je čez deset let dobil tudi doktorski

naziv. Od leta 1980 do upokojitve, leta 1997, je bil predstojnik Katedre za madžarski jezik in književnost v Mariboru.

Zelo bogata in raznolika je knjižna bera dr. Józsefa Varga. Med 25. naslovi najdemo otroške pesmi, pravljice in zgodbe za otroke in mlade, mladinski roman, ki je obvezno

berilo za višje razrede dvojezičnih osnovnih šol v Prekmurju, več pesniških zbirk. Nekateri naslovi so izšli dvojezično (madžarsko-slovensko), med njimi tudi roman Tudatformáló idők/Časi oblikovanja zavesti ali prikupna knjižica za otroke z naslovom Misi és a csodaegér/Miši in čudežna miška. Leta 2005 je izšla tudi njegova trijezična pesniška zbirka Vallomás/Izpoved/Geständis.

Dr. József Varga je po en izvod vseh naslovov podaril Slovenskemu domu, iz nekaterih naslovov je prinesel po več izvodov, ki jih bomo dali knjižnicam na šolah oziroma posameznikom, ki jih zanima prekmurska madžarska književnost. Gospodu Józsefu Vargi se za plemenito dejanje iskreno zahvalujemo.

Marijana Sukič

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
 Glavna in odgovorna urednica
 Marijana Sukič

Naslov uredništva:
 H-9970 Monošter,
 Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
 tel.: 94/380-767;
 e-mail: porabje@mail.datanet.hu
 ISSN 1218-7062

Tisk:
 EUROTRADE PRINT d.o.o.
 Lendavska 1; 9000 Murska Sobota;
 Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.
 Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU15 1174 7068 2000 1357,
 SWIFT koda: OTPVHUHB